

provincie **HOLLAND**
ZUID

Provinciale Staten

Onderwerp

Publicatie EFSA-opinie PFAS, reactie RIVM en stand van zaken Chemours

Geachte Statenleden,

Met de Lid GS brief van 13 december 2018 bent u geïnformeerd dat de European Food Safety Authority (EFSA) een voorlopige gezondheidkundige grenswaarde voor PFOA heeft gepubliceerd. Op 17 september 2020 heeft de EFSA haar definitieve opinie gepubliceerd¹ en het RIVM heeft hierop bijgaande reactie gegeven.

De studie van EFSA gaat over de gezondheidsrisico's door blootstelling via voedsel aan vier PFAS-stoffen¹ waaronder PFOA. EFSA is van mening dat de gezondheidkundige grenswaarde voor deze PFAS lager moet worden dan de eerder gestelde grenswaarden voor PFOS en PFOA. Dit kan betekenen dat risico's op kunnen treden bij lagere concentraties dan eerder werd gedacht. Het RIVM bestudeert nu de EFSA-opinie en geeft hierna aan of zij op wetenschappelijke gronden de gezondheidkundige grenswaarde kan overnemen. Het RIVM verwacht voor het einde van dit jaar hierover te rapporteren aan de rijksoverheid.

Bezoekadres

Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen 90, 385 en 386 stoppen dicht bij het provinciehuis. Vanaf station Den Haag CS is het tien minuten lopen. De parkeerruimte voor auto's is beperkt.

Gevolgen nieuwe EFSA-grenswaarde

Het is aan het RIVM als onafhankelijk wetenschappelijk instituut om te bezien of de door EFSA afgeleide grenswaarde aanleiding geeft de eigen grenswaarden voor PFOA en PFOS (RIVM 2016 resp. 2018) en de daarop gebaseerde risicogrenzen voor onder andere bodem (RIVM 2019) te heroverwegen. Het is vervolgens aan de rijksoverheid om te beoordelen of er grond is de eerder vastgestelde normen voor PFOA en PFOS bij te stellen.

De ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben het RIVM gevraagd om de EFSA-opinie te bestuderen en te bezien of de bevindingen van EFSA gevolgen hebben voor de gezondheidkundige grenswaarden en risicogrenzen voor lucht, water en bodem die het RIVM hanteert bij beoordeling van gezondheidsrisico's van PFAS in Nederland. Het RIVM kijkt daarbij ook of de EFSA-opinie aanleiding geeft om de ministeries te adviseren over de bestaande wettelijke (milieu) normen. Het RIVM verwacht de ministeries eind 2020 te kunnen informeren.

Lid Gedeputeerde Staten

F. (Floor) Vermeulen
070 441 71 12
f.vermeulen@pzh.nl

A.W. (Adri) Bom-Lemstra
070 441 7087
aw.bom@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
18 september 2020

Ons kenmerk
PZH-2020-751481606
Uw kenmerk
-
Bijlagen
2

¹ https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/efsa_6223.pdf

De EFSA-studie zou van invloed kunnen zijn op de conclusies uit eerdere RIVM onderzoeken naar de gevolgen van historische PFOA-emissies en de adviezen die daaruit volgden. Dit zal beoordeeld kunnen worden op het moment dat het RIVM de gezondheidskundige grenswaarde voor Nederland voor PFOA aanpast en het ministerie nieuwe wettelijke grenswaarden voor Nederland vaststelt.

Chemours heeft het gebruik van PFOA in 2012 beëindigd, er vindt echter nog een beperkte restlozing plaats en de stof wordt nog aangetroffen in bodem en oppervlaktewater. Een eventuele aanpassing van landelijke normen zullen wij vanzelfsprekend betrekken bij de vergunningverlening aan PFAS emitterende bedrijven zoals Chemours.

Gevolgen voor andere PFAS-normen

De nu door EFSA gepubliceerde gezondheidskundige grenswaarde richt zich op vier PFAS-verbindingen. EFSA heeft in haar huidige PFAS-opinie niet naar GenX-stoffen gekeken die door Chemours sinds 2012 gebruikt worden. Deze stoffen vertonen zowel overeenkomsten als verschillen met PFOA. Wij zullen het RIVM vragen in zijn evaluatie van de EFSA-opinie ook na te gaan of de EFSA-publicatie invloed kan hebben op de onderzoeken en conclusies gericht op GenX.

Wij hebben ons de afgelopen jaren voortdurend ingezet om met aanpassingen van de vergunning van Chemours de emissie van de GenX stoffen naar water en lucht gefaseerd in te perken tot het op dat moment laagst haalbare niveau. Uiteindelijk dient hiermee een 99% emissiereductie behaald te kunnen worden.

Stand van zaken lopende vergunningprocedures

De in onze brief van 2 juli jl. aangekondigde definitieve beschikkingen op de door Chemours aangevraagde bouwvergunning voor de waterzuivering en op de aangevraagde vergunning voor diverse emissie-reducerende maatregelen (luchtemissies) zijn inmiddels gepubliceerd door de DCMR Milieudienst Rijnmond. Chemours heeft beroep ingesteld tegen de laatstgenoemde beschikking en de voorzieningenrechter gevraagd een voorlopige voorziening te treffen. Dit betekent dat dit besluit in ieder geval niet eerder in werking treedt dan nadat de voorzieningenrechter in vervolg op een zitting uitspraak heeft gedaan.

Omdat wij groot belang hechten aan een spoedige realisatie van de aangevraagde emissie-reducerende maatregelen zullen wij de mogelijkheden verkennen om het besluit per direct in werking te laten treden met uitzondering van de betwiste voorschriften.

Handhaving

In 2018 is aan Chemours een last onder dwangsom opgelegd gericht op het beëindigen van de toen geconstateerde onvergunde indirecte lozing van PFOA. U bent hierover op 23 april 2018, 7 september 2018 en 16 oktober 2019 geïnformeerd. Chemours heeft sindsdien de werking van de koolfilters in de waterzuivering verder geoptimaliseerd. De kwaliteit van het afvalwater is in de afgelopen jaren minimaal twee keer per maand door DCMR gecontroleerd en de laatste anderhalf jaar zijn hierbij geen overtredingen geconstateerd. Chemours heeft ons inmiddels verzocht om de last onder dwangsom in te trekken en de Algemene wet bestuursrecht (art. 5.34 Awb) biedt daar grond voor mits de overtreding ten minste één jaar niet heeft plaatsgevonden. Nu er geen rechtvaardiging bestaat om dit verzoek niet te honoreren, heeft DCMR de opgelegde last onder dwangsom daarom ingetrokken. DCMR blijft de kwaliteit van het afvalwater regelmatig

controleren. Mochten daarbij nieuwe overtredingen geconstateerd worden, dan zal vanzelfsprekend opnieuw handhavend worden opgetreden.

Bij een lekkage van een ringleiding in december 2018 is, naar berekening, 1.639 liter van een waterige oplossing van ethyleenglycol, kaliumtetraboraat en natriumhydroxide in de bodem gestroomd. Aangezien Chemours naar onze mening onvoldoende maatregelen heeft genomen om de hierdoor ontstane bodemverontreiniging zo spoedig mogelijk ongedaan te maken, heeft DCMR namens Gedeputeerde Staten een last onder dwangsom opgelegd. Chemours heeft in zijn plan van aanpak van 2 juni 2020 inmiddels aangegeven dat de bodemsanering in september 2020 zal starten en uiterlijk in 2022 zal zijn afgerond. Indien de last onder dwangsom niet wordt nageleefd, verbeurt Chemours een dwangsom van € 10.000 per week.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd en blijven u uiteraard op de hoogte houden van de relevante ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Mevrouw mr. A.W. (Adri) Bom – Lemstra

F. (Floor) Vermeulen

Bijlagen:

- RIVM Actueelbericht EFSA-opinie PFAS
- RIVM 'Vragen en antwoorden over EFSA PFAS opinie

17 september 2020:

RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu bestudeert wetenschappelijke opinie over PFAS van EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit

De Europese Voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) heeft een [nieuwe wetenschappelijke opinie](#) uitgebracht over de gezondheidsrisico's door de aanwezigheid van [PFAS](#) in voedsel. Hierin heeft EFSA een gezondheidskundige grenswaarde voor PFAS afgeleid. Een gezondheidskundige grenswaarde van een stof geeft aan wat de maximale hoeveelheid van een stof is waaraan iemand mag worden blootgesteld, zonder dat dit gevolgen heeft voor zijn gezondheid. Het RIVM kijkt nu of de bevindingen van EFSA gevolgen hebben voor de gezondheidskundige grenswaarden en risicogrenzen die het RIVM gebruikt. Het RIVM kijkt daarbij ook of de EFSA-opinie aanleiding geeft om te adviseren over bestaande wettelijke (milieu) normen. Het RIVM verwacht hier een aantal maanden voor nodig te hebben. Eind van dit jaar informeert het RIVM de ministeries hierover.

PFAS risico voor gezondheid en milieu

PFAS is een verzamelnaam en staat voor poly- en perfluoroalkylstoffen. De chemische stoffen uit deze groep zijn door mensen gemaakt. Van nature komen PFAS dus niet voor in het milieu. PFAS kunnen een risico vormen voor mens en milieu. Er zijn meerdere factoren die het risico op schadelijke effecten van stoffen bepalen. Namelijk, de schadelijkheid van een stof, de hoeveelheid die iemand inademt of inslikt en hoe vaak dit gebeurt. Het risico op milieuschade hangt af van de hoeveelheid van een stof die in het milieu terecht komt. Om te bepalen of een stof risico's geeft, worden gezondheidskundige grenswaarden of risicogrenzen vergeleken met de (verwachte) blootstelling aan een stof. Wanneer er over deze grenswaarden heen wordt gegaan, is het belangrijk om de situatie verder te onderzoeken.

Gezondheidskundige grenswaarden

Eerder waren er al gezondheidskundige grenswaarden voor twee specifieke stoffen uit de PFAS-groep: PFOS perfluorooctaansulfonaten en PFOA perfluoro octanoic acid. Voor de grotere groep van PFAS-stoffen was die er nog niet. De opinie van EFSA gaat over de gezondheidsrisico's van blootstelling via voedsel aan de vier PFAS-stoffen: PFOS, PFOA, PFNA en PFHxS. EFSA is van mening dat de gezondheidskundige grenswaarde voor PFAS lager moet worden dan de eerder afgeleide grenswaarden voor PFOS en PFOA. Dat betekent dat risico's mogelijk kunnen optreden bij lagere concentraties dan eerder werd gedacht. Het RIVM bestudeert nu de EFSA-opinie. Daarna geeft het RIVM aan of het op wetenschappelijke gronden met de gezondheidskundige grenswaarde kan instemmen. Het RIVM rond dit voor het eind van het jaar af en rapporteert daarover aan de ministeries.

Wat is EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit

EFSA adviseert de Europese Commissie (EC European Commission) over voedselveiligheid. EFSA levert onafhankelijke wetenschappelijke beoordelingen, zogenaamde opinies, over voedsel gerelateerde risico's van (onder andere) chemische stoffen in voedsel. De EC gebruikt deze beoordelingen om de noodzaak voor beheersmaatregelen te bepalen. EFSA leidt in haar opinies een gezondheidskundige grenswaarde af. Deze wordt in de

risicobeoordeling gebruikt en heeft geen wettelijke status. De EC kan op basis van een EFSA-opinie Europese wetgeving opstellen, bijvoorbeeld wettelijke productnormen voor voedsel. Voor die onderwerpen waar (nog) geen Europese risicobeoordelingen of wetgeving voor zijn, kan het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu voor de Nederlandse overheden ook gezondheidkundige grenswaarden afleiden. Ook deze hebben geen wettelijke status. De Rijksoverheid kan op basis van deze RIVM adviezen wettelijke normen opstellen.

PFAS en gezondheid

PFAS kunnen een negatief effect hebben op de gezondheid van mensen en het milieu. Mensen kunnen PFAS op verschillende manieren binnenkrijgen. Bijvoorbeeld via voedsel en drinkwater waar een kleine hoeveelheid PFAS in zit. Er zijn meerdere factoren die het risico op schadelijke gezondheidseffecten van stoffen bepalen. Namelijk, de schadelijkheid van een stof, de hoeveelheid die iemand inademt of inslikt en hoe vaak dit gebeurt. Het RIVM werkt op verschillende manieren om meer kennis te verzamelen over de risico's van PFAS en de blootstelling aan PFAS. Hiermee adviseert het RIVM overheden met betrekking tot de beheersing van risico's van PFAS. Zie hiervoor ook '[Wat doet het RIVM](#)'.

Bron: <https://www.rivm.nl/pfas/actueel/rivm-bestudeert-wetenschappelijke-opinie-over-pfas-van-efsa>

Vragen en antwoorden over EFSA PFAS Opinie - Publicatiedatum 17-09-2020

[Wat is EFSA?](#)

EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit (European Food Safety Authority) is de Europese Voedselveiligheidsautoriteit. EFSA adviseert de Europese Commissie (EC European Commission) over voedselveiligheid. EFSA levert onafhankelijke wetenschappelijke beoordelingen, zogenaamde opinies, over voedsel gerelateerde risico's van (onder andere) chemische stoffen in voedsel. De EC gebruikt deze beoordelingen om de noodzaak voor beheersmaatregelen te bepalen. EFSA leidt in haar opinies een gezondheidkundige grenswaarde af. Deze wordt in de risicobeoordeling gebruikt en heeft geen wettelijke status. De EC kan op basis van een EFSA-opinie Europese wetgeving opstellen, bijvoorbeeld wettelijke productnormen voor voedsel.

[Wat is een gezondheidkundige grenswaarde en wat is een risicogrens?](#)

Een gezondheidkundige grenswaarde van een stof geeft aan wat de maximale hoeveelheid van een stof is die iemand binnen mag krijgen, zonder dat dit gevolgen heeft voor zijn gezondheid. Deze wordt in risicobeoordeling gebruikt en heeft geen wettelijke status.

Naast hun gebruik voor risicobeoordeling van stoffen in voedsel, zijn gezondheidkundige grenswaarden ook van belang voor het milieudomein. Voor het vaststellen van (humane) risicogrenzen voor een stof in bodem, water en lucht worden gezondheidkundige grenswaarden gebruikt.

(Humane) risicogrenzen geven de concentratie in het milieu aan waaronder de risico's voor mens aanvaardbaar zijn. Hierbij wordt gekeken in hoeverre de mens via het milieu aan de stof blootgesteld kan worden. Risicogrenzen hebben ook geen wettelijke status, maar kunnen door beleidsmakers worden gebruikt om normen vast te stellen.

[Wat heeft EFSA onderzocht?](#)

EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit heeft een gezondheidkundige grenswaarde afgeleid voor vier PFAS stoffen, uitgaande van alle beschikbare informatie over deze stoffen. Daarnaast heeft EFSA gekeken naar de voedingsmiddelen die het meest bijdragen aan de blootstelling van mensen aan deze vier stoffen. Vervolgens keek EFSA of de blootstelling aan deze stoffen via voedsel een risico geeft voor de gezondheid van de Europese bevolking.

[Naar welke PFAS heeft EFSA gekeken?](#)

[PFAS](#) is een grote groep van stoffen die door mensen zijn gemaakt. De huidige PFAS-opinie van EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit gaat over PFOS (perfluoroctaansulfonaten), PFOA (perfluoro octanoic acid), PFNA en PFHxS. Dit zijn de vier PFAS stoffen die volgens EFSA gelijksoortige eigenschappen hebben en het meeste worden gevonden in bloed van mensen. Het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu heeft in het verleden verschillende adviezen uitgebracht, onder andere over PFOS, PFOA en GenX-stoffen. EFSA heeft in haar huidige PFAS opinie niet naar GenX-stoffen gekeken.

[Wat is de uitkomst van EFSA-opinie?](#)

EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit heeft in haar opinie een gezondheidkundige grenswaarde afgeleid van 4,4 nanogram/kilogram lichaamsgewicht per week. Deze gezondheidkundige grenswaarde wordt door EFSA een TWI (Tolerable Weekly Intake) genoemd. Deze TWI geldt voor PFOA (perfluoro octanoic acid), PFNA, PFHxS en PFOS (perfluoroctaansulfonaten) samen. EFSA zag dat PFAS nadelige effecten kunnen hebben op het immuunsysteem. Dit zou het risico op ziekten kunnen vergroten. EFSA heeft de TWI op

deze effecten gebaseerd. EFSA geeft aan dat ook de andere nadelige gezondheidseffecten van PFAS niet worden verwacht bij een inname lager dan de TWI. Na vergelijking van de TWI met de berekende inname van PFAS via voedsel, concludeert EFSA dat een deel van de Europese bevolking meer binnenkrijgt dan de TWI. Dit betreft vooral jonge kinderen, maar het geldt ook een deel van de volwassenen. Zij zien dit ook terug in de PFAS concentraties die gemeten zijn in bloed van mensen in Europa. EFSA heeft aangegeven dat dit een reden tot zorg is. [Bekijk de EFSA-opinie voor meer informatie](#).

[Wat betekent de nieuwe EFSA-opinie voor de inschatting van de risico's van blootstelling aan PFAS in Nederland?](#)

Hier kan het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu nu nog geen antwoord op geven. Het RIVM zal de wetenschappelijke opinie van EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit eerst bestuderen. Op basis daarvan besluit het RIVM of het kan instemmen met de door EFSA afgeleide gezondheidkundige grenswaarde. Als dit zo is, kan het RIVM daarna analyseren wat dit betekent voor eerder uitgevoerde risicobeoordelingen.

[Wat betekent de nieuwe EFSA-opinie voor bestaande risicogrenzen voor PFAS in bodem, water en lucht?](#)

Hier kan het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu nu nog geen antwoord op geven. Het RIVM zal de wetenschappelijke opinie van EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit eerst bestuderen. Op basis daarvan besluit het RIVM of het kan instemmen met de door EFSA afgeleide gezondheidkundige grenswaarde. Als dit zo is, kan het RIVM daarna analyseren wat dit betekent voor eerder afgeleide risicogrenzen.

[Wat zijn de gevolgen van de EFSA-opinie voor het Nederlandse PFAS beleid?](#)

Het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu bestudeert de EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit -opinie. Daarna geeft het RIVM aan of het op wetenschappelijke gronden kan instemmen met de gezondheidkundige grenswaarde. Als het RIVM dat doet, heeft dit gevolgen voor verschillende risicogrenzen voor PFAS in milieucompartimenten die het RIVM gebruikt. Ook heeft het dan gevolgen voor eerder door RIVM uitgevoerde (humane) risicobeoordelingen voor de Nederlandse situatie. Het RIVM adviseert op basis van zijn conclusies nationale en regionale overheden. De overheden bepalen vervolgens of veranderde inzichten leiden tot aanpassing van het beleid en of bijvoorbeeld aanpassing van Nederlandse normen nodig is.

[Hoelang duurt de bestudering door het RIVM?](#)

Het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu gaat zorgvuldig naar de EFSA Europese Voedselveiligheidsautoriteit -opinie kijken en dat vraagt tijd. Het concept van deze opinie is eerder opengesteld voor commentaren van alle mogelijke belanghebbenden. Het RIVM heeft de concept opinie eerder dit jaar bestudeerd en hier commentaar op geleverd. EFSA heeft op deze commentaren [een reactie gegeven](#) en waar zij het relevant vond de opinie aangepast. De definitieve opinie wijkt daardoor af van het concept. Naar verwachting kan het RIVM voor het eind van dit jaar meer zeggen over de opinie van EFSA.

[Als PFAS slecht zijn voor de gezondheid, waarom worden ze dan niet verboden?](#)

PFAS zijn stoffen die in veel verschillende toepassingen worden gebruikt omdat ze handige eigenschappen hebben. Zo zijn ze water-, vet- en vuilafstotend. Helaas zijn er de afgelopen jaren PFAS in het milieu terechtgekomen, waardoor mensen en dieren het hebben binnen

gekregen. Het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu werkt in opdracht van het Ministerie van IenW Infrastructuur en Waterstaat mee aan een Europees traject om het gebruik van PFAS aan banden te [leggen](#) en ze te verbieden in niet-essentiële toepassingen zodat ze minder in onze leefomgeving terecht komen. Maar ook met een sterke beperking van het gebruik van PFAS in de toekomst, zullen deze stoffen nog jarenlang in onze leefomgeving aanwezig zijn. Dat komt doordat de stoffen nauwelijks afbreken. Daarom is het belangrijk om te weten wat de mogelijke effecten van PFAS zijn en welke blootstelling aan PFAS risico's oplevert voor mens of milieu. Dat helpt bijvoorbeeld bij het nemen van besluiten over milieumaatregelen, zoals saneringen.

Bron: <https://www.rivm.nl/pfas/actueel/rivm-bestudeert-wetenschappelijke-opinie-over-pfas-van-efsa/genas-efsa-pfas-opinie>